

Sygn. akt II Ca 1136/12

POSTANOWIENIE

Dnia 15 lutego 2013 r.

Sąd Okręgowy w Białymstoku II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grażyna Wołosowicz
Sędziowie:	SSO Bogdan Łaszkiewicz SSR del. Bożena Sztomber (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sąd. Zofia Szczęsnowicz

po rozpoznaniu w dniu 15 lutego 2013 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z wniosku J. A. (1)

z udziałem J. K. (1), M. A. (1), J. A. (2), A. K., M. A. (2), W. P. i L. K.

o podział majątku dorobkowego, dział spadku i zniesienie współwłasności

na skutek apelacji uczestniczki postępowania A. K.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim

z dnia 11 września 2012 r. sygn. akt I Ns 1069/09

postanawia:

I. **oddalić apelację;**

II. **stwierdzić, iż zainteresowani ponoszą we własnym zakresie koszty postępowania odwoławczego związane ze swym udziałem w sprawie.**

UZASADNIENIE

Wnioskodawca J. A. (1), po ostatecznym sprecyzowaniu wniosku, wniósł o dokonanie podziału majątku wspólnego A. A. (1) i A. A., działu spadku po A. A. (1), działu spadku po A. A., częściowego działu spadku po P. A., działu spadku po E. A., częściowego działu spadku po B. K., częściowego działu spadku po N. K., częściowego działu spadku po M. A. (3), częściowego działu spadku po G. A. oraz częściowego działu spadku po W. K. poprzez przyznanie na wyłączną własność wnioskodawcy prawa własności nieruchomości położonych w obrębie wsi S., gmina N., składających się z działek oznaczonych numerami geodezyjnymi (...) o powierzchni 0,7200 ha i 376 o powierzchni 0,9400

ha, nieruchomości położonych w obrębie wsi S., gmina N., oznaczonych numerami geodezyjnymi (...) o powierzchni 1,4600 ha, 29 o powierzchni 0,2700 ha, 140 o powierzchni 0,7200 ha, 687 o powierzchni 0,0900 ha oraz udziału w wysokości 1/2 części w prawie własności nieruchomości położonej w obrębie wsi S., gmina N., oznaczonej numerem geodezyjnym (...) o powierzchni 0,3900 ha i udziału w wysokości 1/2 części w prawie własności nieruchomości położonej w obrębie wsi S., gmina N., oznaczonej numerem geodezyjnym (...), o powierzchni 0,3200 ha. Wniósł o dokonanie stosownych spłat lub dopłat pieniężnych na rzecz uczestników postępowania i zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa prawnego, według norm przepisanych. Przyznanie udziału w wysokości (...) części w powierzchni 16,04 ha we wspólnocie gruntowej wsi S. pozostawił do uznania Sądu. Wnioskodawca domagał się również zaliczenia poczynionych przez niego nakładów z majątku osobistego na majątek spadkowy w postaci kwoty 7000 złotych wydatkowanej na sfinansowanie postawienia pomnika dla spadkodawców A. i A. małżonków A., kwoty (...) złotych wydatkowanej na sfinansowanie postawienia pomnika dla spadkodawców P. i E. małżonków A., kwoty (...) złotych wydatkowanej na sfinansowanie zakupu eternitu na pokrycie budynków posadowionych na nieruchomościach siedliskowych w S. w 1979 roku, rozliczenia poniesionych przez niego podatków od nieruchomości objętych wnioskiem w łącznej wysokości (...) złotych oraz poniesionych przez niego kosztów w zakresie złożonych wypisów z rejestru gruntów wraz z wyrysami geodezyjnymi, dotyczących nieruchomości objętych wnioskiem.

Uczestniczka postępowania A. K. przychyliła się do wniosku i po ostatecznym sprecyzowaniu stanowiska wniosła o przyznanie na jej rzecz udziału w wysokości 1/2 części w prawie własności nieruchomości położonej w obrębie wsi S., gmina N., oznaczonej numerem geodezyjnym (...) o powierzchni 0,3900 ha i udziału w wysokości 1/2 części w prawie własności nieruchomości położonej w obrębie wsi S., gmina N., oznaczonej numerem geodezyjnym (...) o powierzchni 0,3200 ha. Domagała się nadto rozliczenia poniesionych przez nią podatków od nieruchomości spadkowych w łącznej wysokości (...) złotych oraz wydatków na ubezpieczenie budynków na nieruchomościach siedliskowych numer (...) położonych w S. w łącznej kwocie (...) złotych, ponadto wniosła o zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

Uczestnicy postępowania J. A. (2), W. P. i M. A. (1), przychylając się do wniosku co do zasady, wnieśli o przyznanie im na współwłasność z udziałami w wysokości 1/3 części prawa własności nieruchomości oznaczonych numerami geodezyjnymi (...) położonych w obrębie wsi S., gmina N., ewentualnie nieruchomości oznaczonych numerami geodezyjnymi (...) położonych w obrębie wsi S., gmina N., bez wzajemnych dopłat tytułem wyrównania udziałów na ich rzecz.

Kurator uczestniczki postępowania M. M. (...) przychyliła się do wniosku i wniosła o zasądzenie na rzecz uczestniczki postępowania M. A. (2) spłaty stosownie do przysługującego jej udziału.

Uczestniczka postępowania L. K. przychylając się do wniosku złożyła oświadczenie o rozporządzeniu swoim udziałem w spadku nieodpłatnie na rzecz wnioskodawcy J. A. (1).

Uczestnik postępowania J. K. (2) złożył oświadczenie o rozporządzeniu swoim udziałem w spadku nieodpłatnie na rzecz wnioskodawcy J. A. (1).

Postanowieniem z dnia 11 września 2012 roku Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim

- w punkcie I ustalił, że w skład majątku dorobkowego A. A. (1) i A. A. wchodzi:

1. prawo własności nieruchomości położonej w obrębie wsi S., gmina N., oznaczonej numerem geodezyjnym (...) o powierzchni 0,7200 ha o wartości (...) złotych

2. **prawo własności nieruchomości położonej w obrębie wsi S., gmina N., oznaczonej numerem geodezyjnym (...) o powierzchni 0,5600 ha o wartości (...) złotych**
3. **prawo własności nieruchomości położonej w obrębie wsi S., gmina N., oznaczonej numerem geodezyjnym (...) o powierzchni 0,9400 ha o wartości (...) złotych**
4. **prawo własności nieruchomości położonej w obrębie wsi S., gmina N., oznaczonej numerem geodezyjnym (...) o powierzchni 0,2700 ha o wartości (...) złotych**
5. **prawo własności nieruchomości położonej w obrębie wsi S., gmina N., oznaczonej numerem geodezyjnym (...) o powierzchni 0,7200 ha o wartości (...) złotych**
6. **prawo własności nieruchomości położonej w obrębie wsi S., gmina N., oznaczonej numerem geodezyjnym (...) o powierzchni 0,0500 ha o wartości (...) złotych**
7. **prawo własności nieruchomości położonej w obrębie wsi S., gmina N., oznaczonej numerem geodezyjnym (...) o powierzchni 0,1200 ha o wartości (...) złotych**
8. **prawo własności nieruchomości położonej w obrębie wsi S., gmina N., oznaczonej numerem geodezyjnym (...) o powierzchni 0,3000 ha o wartości (...) złotych**
9. **prawo własności nieruchomości położonej w obrębie wsi S., gmina N., oznaczonej numerem geodezyjnym (...) o powierzchni 0,0300 ha o wartości (...) złotych**
10. **prawo własności nieruchomości położonej w obrębie wsi S., gmina N., oznaczonej numerem geodezyjnym (...) o powierzchni 0,0900 ha o wartości (...) złotych**
11. **prawo własności nieruchomości położonej w obrębie wsi S., gmina N., oznaczonej numerem geodezyjnym (...) o powierzchni 1,4600 ha o wartości (...) złotych**
12. **udział w wysokości $\frac{1}{2}$ części w prawie własności zabudowanej budynkiem mieszkalnym drewniano-murowanym nieruchomości położonej w obrębie wsi S., gmina N., oznaczonej numerem geodezyjnym (...), o powierzchni 0,3200 ha, dla której Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim Zamiejscowy X Wydział Ksiąg Wieczystych w S. prowadzi księgę wieczystą Kw Nr (...) o wartości (...) złotych**
13. **udział w wysokości $\frac{1}{2}$ części w prawie własności zabudowanej budynkiem gospodarczym – parnikiem, chlewem, stodołą nieruchomości położonej w obrębie wsi S., gmina N., oznaczonej numerem geodezyjnym (...), o powierzchni 0,3900 ha, dla której Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim Zamiejscowy X Wydział Ksiąg Wieczystych w S. prowadzi księgę wieczystą Kw Nr (...) o wartości (...) złotych**
14. **udział we wspólnocie gruntowej wsi S. w wysokości (...) części w powierzchni 16,04 ha o wartości (...) złotych, wszystko łącznej wartości (...) złotych;**
 - **w punkcie II ustalił, że w skład spadku po A. A. (1) wchodzi udział w wysokości $\frac{1}{2}$ części w majątku szczegółowo opisanym w pkt I podpunktach 1-14 postanowienia;**
 - **w punkcie III ustalił, że w skład spadku po A. A. wchodzi udział w wysokości $\frac{3}{4}$ części w majątku szczegółowo opisanym w pkt I podpunktach 1-14 postanowienia;**
 - **w punkcie IV ustalił, że w skład spadku po P. A. wchodzi udział w wysokości $\frac{1}{8}$ części w majątku szczegółowo opisanym w pkt I podpunktach 1-14 postanowienia;**

- w punkcie V ustalił, że w skład spadku po E. A. wchodzi udział w wysokości 1/8 części w majątku szczegółowo opisanym w pkt I podpunktach 1-14 postanowienia;
- w punkcie VI ustalił, że w skład spadku po B. K. wchodzi udział w wysokości 3/4 części w majątku szczegółowo opisanym w pkt I podpunktach 1-14 postanowienia;
- w punkcie VII ustalił, że w skład spadku po N. K. wchodzi udział w wysokości 3/8 części w majątku szczegółowo opisanym w pkt I podpunktach 1-14 postanowienia;
- w punkcie VIII ustalił, że w skład spadku po M. A. (3) wchodzi udział w wysokości 1/24 części w majątku szczegółowo opisanym w pkt I podpunktach 1-14 postanowienia;
- w punkcie IX ustalił, że w skład spadku po G. A. wchodzi udział w wysokości 1/96 części w majątku szczegółowo opisanym w pkt I podpunktach 1-14 postanowienia;
- w punkcie X oddalił wniosek o częściowy dział spadku po W. K.;
- w punkcie XI umorzył postępowanie w zakresie wniosku o zniesienie współwłasności nieruchomości;
- w punkcie XII ustalił, że wnioskodawca J. A. (1) poczynił nakład z majątku osobistego na majątek spadkowy w wysokości (...) złotych;
- w punkcie XIII dokonał podziału majątku dorobkowego A. i A. małżonków A., spadku po A. A. (1), działu spadku po A. A., częściowego działu spadku po P. A., częściowego działu spadku po B. K., działu spadku po E. A., częściowego działu spadku po M. A. (3) i częściowego działu spadku po G. A. w ten sposób, że przyznał:
 - a. wnioskodawcy J. A. (1) na wyłączną własność składniki majątkowe szczegółowo opisane w pkt I podpunktach 1-3, 5-9 i 11-14 postanowienia,
 - b. uczestnikom postępowania W. P., M. A. (1) i J. A. (2) na współwłasność z udziałami w wysokości 1/3 części składniki majątkowe szczegółowo opisane w pkt I podpunktach 4 i 10 postanowienia, bez wzajemnych dopłat tytułem wyrównania udziałów i spłat na rzecz uczestników postępowania L. K., J. K. (1) i A. K.;
- w punkcie XIV zasądził od wnioskodawcy J. A. (1) na rzecz uczestniczki postępowania M. A. (2) tytułem spłaty kwotę (...) złotych płatną po uprawomocnieniu się orzeczenia w sprawie z ustawowymi odsetkami w wysokości 13 % w stosunku rocznym w razie uchybienia terminowi płatności;
- w punktach XV-XVIII nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa od wnioskodawcy J. A. (1) kwotę 4711,70 złotych, od uczestniczki postępowania M. A. (2) kwotę 299,05 złotych, od uczestniczki postępowania A. K. kwotę 299,05 złotych oraz od uczestników postępowania J. A. (2), M. A. (1) i W. P. kwoty po 99,68 złotych tytułem brakującej części kosztów sądowych w sprawie;
- w punkcie XIX stwierdził, że zainteresowani ponoszą we własnym zakresie pozostałe koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.

Sąd Rejonowy ustalił jako okoliczność bezsporną, że spadkodawca A. A. (1) na mocy aktu własności ziemi z dnia 12 sierpnia 1973 roku nr (...) 457- (...) nabył prawo własności nieruchomości

położonych w obrębie wsi S., gmina N., składających się z działek o numerach geodezyjnych (...) o powierzchni 0,7200 ha, 101 o powierzchni 0,5600 ha, 376 o powierzchni 0,9400 ha, nieruchomości położonych w obrębie wsi S., gmina N. o numerach geodezyjnych (...) o powierzchni 0,2700 ha, 140 o powierzchni 0,7200 ha, 267 o powierzchni 0,0500 ha, 418 o powierzchni 0,1200 ha, 510 o powierzchni 0,3000 ha, 547 o powierzchni 0,0300 ha, 687 o powierzchni 0,0900 ha, 795 o powierzchni 1,4600 ha. Na mocy prawomocnego aktu własności ziemi z dnia 12 sierpnia 1973 roku nr (...) (...) (...) nabył też udział w wysokości 1/2 części w prawie własności nieruchomości położonej w obrębie wsi S., gmina N., składającej się z działek oznaczonych numerami geodezyjnymi (...) o powierzchni 0,71 ha. Sąd I instancji ustalił, że drugi udział w wysokości 1/2 części w prawie własności nieruchomości położonej w obrębie wsi S., gmina N., składającej się z działek oznaczonych numerami geodezyjnymi (...) o powierzchni 0,71 ha, nabył brat spadkodawcy A. P. A. na mocy prawomocnego aktu własności ziemi z dnia 12 sierpnia 1973 roku nr (...) (...) (...). Działki te przed scaleniem w 1975 roku nosiły numery (...), (...), (...) i (...). Decyzją Naczelnika Gminy w N. z dnia 16 czerwca 1989 roku przejęto na wniosek spadkodawczyni E. A. na własność Skarbu Państwa w zamian za świadczenia emerytalne nieruchomości rolne położone na terenie wsi S., S. i M., gmina N., wyłączając spod przejęcia współwłasną działkę gruntu oznaczoną numerami 591 i 641 o powierzchni 0,71 położoną we wsi S.. Umową darowizny sporządzoną w formie aktu notarialnego z dnia 1 czerwca 1990 roku, Repertorium (...) spadkodawczyni E. A. darowała na rzecz uczestniczki postępowania A. K. i jej męża E. K. do majątku wspólnego udział w wysokości 1/2 części w prawie własności nieruchomości oznaczonych numerami geodezyjnymi (...) położonych we wsi S., gmina N.. (...) te mają założoną księgę wieczystą prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim Zamiejscowy X Wydział Ksiąg Wieczystych w S. Kw Nr (...), w której jako współwłaściciele z udziałami po 1/2 części figurują: spadkodawca A. A. (1), s. N. i K. i uczestniczka postępowania A. K., c. P. i E. wraz z mężem E. K., s. B. i L. (wspólność ustawowa). Sąd I instancji ustalił ponadto, że spadkodawca A. A. (1) był posiadaczem udziału we wspólnocie gruntowej wsi S. w wysokości (...) części w powierzchni 16,04 ha.

Z dalszych ustaleń Sądu Rejonowego wynikało, że spadkodawca A. A. (1), syn N. i K. zmarł dnia 2 sierpnia 1980 roku. Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim postanowieniem z dnia 4 czerwca 2009 roku w sprawie I Ns 70/09 stwierdził, że spadek po nim nabyli: żona A. A., córka D. i H., w 1/2 części, brat P. A., syn N. i K. i siostrzenica L. K., córka P. i A. po 1/4 części każde z nich. A. A., córka D. i H. zmarła w dniu 14 marca 1982 roku i na podstawie w/w postanowienia Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim spadek po niej nabył siostrzeniec B. K., syn B. i A. w całości, w tym także wchodzące w skład spadku gospodarstwo rolne. Krąg spadkobierców po E. A., córce A. i A., zmarłej 16 marca 1993 roku został również ustalony na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim z dnia 4 czerwca 2009 roku w sprawie o sygnaturze akt I Ns 70/09, który stwierdził, że spadek nabyli: córka A. K., córka M. A. (2), syn J. A. (1) i syn M. A. (3) po 1/4 części każdy z nich, w tym także wchodzące w skład spadku gospodarstwo rolne. Spadkodawca B. K., syn B. i A. zmarł w dniu 3 czerwca 1983 roku i na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim z dnia 24 września 2009 roku w sprawie o sygnaturze akt I Ns 767/09 spadek po nim nabyli: żona N. K., córka T. i T., syn W. K., syn B. i N. i syn J. K. (1), syn B. i N. po 1/3 części każde z nich, zaś wchodzące w skład spadku gospodarstwo rolne nabyli: żona N. K. i syn J. K. (1) - po 1/2 części każde z nich. Na mocy wskazanego postanowienia Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim spadek po W. K., syn B. i N., zmarłym 20 lipca 2000 roku na podstawie ustawy nabyli: matka N. K. w 3/8 częściach i brat J. K. (1) - w 5/8 częściach, w tym także w zakresie dziedziczenia wchodzącego w skład spadku gospodarstwa rolnego, zaś spadek po N. K., córce T. i T., zmarłej 18 listopada 2003 roku nabył w całości na podstawie ustawy brat J. K. (1), syn B. i N.. Spadkodawca P. A. zmarł 13 czerwca 1987 roku i na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim z dnia 26 października 1988 roku w sprawie I Ns 946/08 spadek po nim na podstawie testamentu z dnia 29 maja 1987 roku nabyła żona E. A. w całości, w tym także wchodzące w skład spadku gospodarstwo rolne. Krąg spadkobierców

po M. A. (3), synu P. i E. został ustalony na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 20 września 2007 roku w sprawie II Ns 2080/07, który stwierdził, że spadek nabyli: żona G. A., córka W. P., syn J. A. (2) i syn M. A. (1) – po 1/4 części każde z nich. Spadkodawczyni G. A., córka J. i N. zmarła 14 lipca 2008 roku i na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 2 lutego 2009 roku w sprawie II Ns 4189/09 spadek po niej nabyli: córka W. P., syn J. A. (2) i syn M. A. (1) – po 1/3 części każde z nich.

Sąd I instancji wskazał, iż zainteresowani byli zgodni, że wskazane nieruchomości położone w obrębie wsi S., gmina N. i w obrębie wsi S., gmina N. oraz udział w wysokości 1/2 części w prawie własności nieruchomości położonej w obrębie wsi S., gmina N., składającej się z działek oznaczonych numerami geodezyjnymi (...) o powierzchni 0,71 ha wchodzi w skład majątku dorobkowego A. A. (1) i A. A., bowiem na datę 4 listopada 1971 roku A. A. (1) pozostawał w związku małżeńskim z A. A.. Sąd Rejonowy ustalił zatem, że w skład spadku po A. A. (1) wchodzi udział w wysokości 1/2 części w majątku szczegółowo opisanym w pkt I podpunktach 1-14 postanowienia, a w skład spadku po A. A. udział w wysokości 3/4 części (1/2 + 1/4 ze spadkobrania po A. A. (1)). Odnosząc się do pozostałych spadkodawców, wskazał, że częściowe działy lub działy spadku po nich dotyczyły wyłącznie majątku określonego w pkt I podpunktach 1-14 postanowienia, który nabyli na zasadzie spadkobrania po pierwszych spadkodawcach, a ich udziały w zakresie dziedziczenia gospodarstwa rolnego, przy uwzględnieniu postanowień o stwierdzenie nabycia spadku w sprawach II Ns 4189/09, II Ns 2080/07, I Ns 946/88, I Ns 767/09, I Ns 70/09 kształtowały się następująco: 1/8 części - P. A., 1/8 części - E. A., 3/4 części - B. K., 3/8 części - N. K., 1/24 części - M. A. (3), 1/96 części - G. A.. Sąd Rejonowy podniósł, że spadkodawca W. K. nabył spadek po B. K. wyłącznie na zasadach ogólnych, a skoro częściowy dział po W. K. (w uzasadnieniu omyłkowo A.) ograniczony został do nieruchomości szczegółowo opisanych w pkt I podpunktach 1-14 postanowienia, to wniosek o dokonanie działu spadku po w/w spadkodawcy podlegał oddaleniu, gdyż w skład spadku po W. K. nie wchodzi żadna z przedmiotowych nieruchomości, czy to na zasadzie spadkobrania, czy też na innej podstawie.

Sąd I instancji wskazał, że na rozprawie w dniu 21 września 2010 roku wnioskodawca rozszerzył wniosek o zniesienie współwłasności nieruchomości oznaczonych numerami geodezyjnymi (...) położonych w S., gmina N.. Następnie, w piśmie z dnia 28 września 2010 roku wnioskodawca cofnął w/w wniosek. Uczestnicy postępowania nie sprzeciwili się cofnięciu wniosku w wyznaczonym im przez Sąd dwutygodniowym terminie. W ocenie Sądu Rejonowego z okoliczności sprawy nie wynikało, aby cofnięcie wniosku było sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierzało do obejścia prawa, dlatego też uznał, iż wnioskodawca skutecznie cofnął wniosek w zakresie żądania zniesienia współwłasności, co skutkowało umorzeniem postępowania na mocy art. 355 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Sąd Rejonowy ustalił, że zainteresowani byli zgodni wyłącznie co do wartości udziału w wysokości (...) części we wspólności gruntowej wsi S. z powierzchni 16,04 ha i Sąd określił wartość tego składnika majątkowego w oparciu o ich zgodne oświadczenia na kwotę 400 złotych. W pozostałym zakresie wartość składników majątkowych objętych wnioskiem Sąd ustalił bazując na pierwszej opinii biegłego sądowego z zakresu szacowania nieruchomości M. S. (k.239-271), uznając iż opinia biegłego jest rzetelna i wyczerpująca, a jej wnioski poparte są szerokim i logicznym uzasadnieniem. Sąd ustalił zatem wartość majątku dorobkowego A. A. (1) i A. A. na kwotę (...)złotych.

Sąd I instancji uwzględnił wniosek o zaliczenie na schedę spadkową darowizny dokonanej przez E. A. na rzecz A. K.. Sąd wskazał, że w realiach niniejszej sprawy było bezsporne, że spadkodawczyni E. A. umową darowizny sporządzoną w formie aktu notarialnego z dnia 1 czerwca 1990 roku, Repertorium A Nr 2682/90 darowała na rzecz swojej córki - uczestniczki postępowania A. K. i jej męża E. K. do majątku wspólnego udział w wysokości 1/2 części w

prawie własności nieruchomości oznaczonych numerami geodezyjnymi (...), położonych we wsi S., gmina N.. Wartość przedmiotowej darowizny została ustalona przez biegłego sądowego M. S. w pisemnej opinii z dnia 12 maja 2011 roku na kwotę (...) złotych i Sąd podzielił ten szacunek, niekwestionowany przez zainteresowanych. Z uwagi na fakt, że darowizna została dokonana do majątku wspólnego uczestniczki postępowania i jej męża, Sąd przy zaliczeniu darowizny na schedę spadkową uwzględnił $\frac{1}{2}$ części tej kwoty, co dało (...) złotych. Sąd Rejonowy wskazał, że skoro udział uczestniczki postępowania A. K. wynosił $\frac{1}{32}$ części w całości majątku podlegającego podziałowi, to w wyniku podziału majątku dorobkowego i działu spadku należąca byłaby jej kwota (...)złotych. Dokonując rozliczenia darowizny Sąd stwierdził, że jej wartość przewyższa należny A. K. udział w spadku ($111\ 285 + 21\ 519,50 = 132\ 804,50 : 32 = 4150,14$), a zatem została ona z działu wyeliminowana. Wobec tego Sąd nie uwzględniał także zgłoszonego przez nią wniosku o rozliczenie poniesionych wydatków na nieruchomości objęte wnioskiem w zakresie ubezpieczenia i podatku rolnego. Pominięcie przy podziale uczestniczki postępowania A. K. skutkowało zmianą udziałów przysługujących pozostałym zainteresowanym, które kształtowały się następująco: $\frac{1}{24}$ części M. A. (2), co daje kwotę (...) złotych w całości składników podlegających podziałowi, po $\frac{1}{72}$ części J. A. (2), M. A. (1) i W. P., co daje kwoty po (...) złotych każdego z nich i $\frac{22}{24}$ części J. A. (1) (uwzględniając nieodpłatne przekazanie przez J. K. (1) i L. K. ich udziałów), co daje kwotę (...)złotych.

Dokonując podziału majątku dorobkowego i działu spadku Sąd Rejonowy kierował się stanowiskiem zainteresowanych co do proponowanego sposobu podziału uznając, że przyznanie uczestnikom postępowania W. P., J. A. (2) i M. A. (1) na współwłasność nieruchomości nr 29 i 687 uwzględni interesy zainteresowanych, a podział ten nie będzie sprzeczny z zasadami prawidłowej gospodarki, skoro nieruchomości nie były uprawiane, a wartość i areal tych nieruchomości nie jest znaczny. Pozostałe nieruchomości i udział we wspólnocie gruntowej zostały przyznane wnioskodawcy ze splatą na rzecz uczestniczki postępowania M. A. (2).

Sąd I instancji uwzględnił przy wzajemnych rozliczeniach pomiędzy spadkobiercami uczestniczącymi w dziale jedynie zgłoszoną przez wnioskodawcę kwotę (...) złotych z tytułu poniesionych przez niego podatków od nieruchomości objętych wnioskiem. Sąd wskazał, że wnioskodawca nie przedstawił żadnych dowodów potwierdzających poniesienie przez niego kwot na finansowanie pomników dla spadkodawców A. i A. małżonków A. oraz P. i E. małżonków A., nie udowodnił też wydatkowania kwoty (...) na zakup eternitu. Przedłożone przez wnioskodawcę dowody uregulowania podatku od nieruchomości za części działek objętych wnioskiem za okres 2009-2011 roku potwierdzają poniesienie przez niego kwoty 332,50 złotych, zatem uczestniczący w dziale spadkobiercy winni partycypować w ciężarach obciążających nieruchomości wspólne stosunkowo do przysługujących im udziałów, a więc M. A. (2) 17,85 złotych oraz M. P., W. P. i J. P. po 5,95 złotych.

Sąd Rejonowy uwzględnił wniosek J. A. (1) o rozliczenie części poniesionych przez niego kosztów postępowania w postaci wydatków dotyczących uzyskania w 2012 roku wypisów z rejestru gruntów wraz z mapami ewidencyjnymi w kwocie (...)złotych, które zostały przedłożone w oryginale. Sąd zasądzając od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki postępowania M. A. (2) należną jej splatę w kwocie (...)złotych pomniejszył ją o kwotę (...) złotych tytułem części zwrotu poniesionych przez wnioskodawcę podatków i kwotę (...)złote tytułem partycypacji w wydatkach dotyczących wypisów z rejestru gruntów wraz z mapami ewidencyjnymi, co dało kwotę (...) złotych, której płatność Sąd ustalił na okres po uprawomocnieniu się orzeczenia wraz z ustawowymi odsetkami w wysokości 13 % w stosunku rocznym w razie uchybienia terminowi płatności. Sąd uznał, że winna być ona zasądzona jednorazowo. Termin splaty pieniężnej jest wystarczający do wywiązania się przez wnioskodawcę z nałożonego na niego obowiązku i jest

adekwatny do jego sytuacji materialnej. Sąd I instancji nie obciążył natomiast spadkobierców M. A. (3) i G. A. obowiązkiem zwrotu na rzecz J. A. (1) części poniesionych przez wnioskodawcę podatków oraz kosztów uzyskania danych z ewidencji gruntów. Wskazał, że uczestnicy ci w wyniku podziału majątku dorobkowego i działu spadku otrzymali na współwłasność dwie nieruchomości (...), których wartość wynosi(...)złotych, natomiast zgodnie z przypadającymi im udziałami spadkobiercy ci powinni otrzymać składniki majątkowe o łącznej wartości (...) złotych. Gdyby więc nie wnioskowali oni o przyznanie tych działek bez dopłat to wnioskodawca byłby zobligowany do ich spłaty.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art.520 § 1 i 2 k.p.c., mając na względzie udziały przysługujące zainteresowanym.

Apelację od tego postanowienia wniosła uczestniczka postępowania A. K.. Zaskarżyła postanowienie w części, w zakresie punktu I podpunkt 12, 13 i punktu XI. Zaskarżonemu postanowieniu zarzuciła błąd w ustaleniach faktycznych i zaniechanie zniesienia współwłasności działek (...) położonych w obrębie wsi S.. Wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez zniesienie współwłasności powyższych działek i przyznanie udziałów w tych działkach na jej rzecz, przy uwzględnieniu jej nakładów w kwocie (...) złotych, a także przyznanie innych nieruchomości.

SĄD OKRĘGOWY ZWAŻYŁ, CO NASTĘPUJE:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Rejonowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne w zakresie składu i wartości majątku dorobkowego A. A. (1) i A. A., składu i wartości poszczególnych mas spadkowych oraz wielkości udziałów spadkobierców uczestniczących w działach, jak też przedmiotu i wartości darowizny dokonanej na rzecz A. K., podlegającej zaliczeniu na schedę spadkową po E. A.. Ustalenia te Sąd Okręgowy podziela i przyjmuje za własne.

Zasadniczy zarzut apelacji sprowadzał się do zakwestionowania przez A. K. prawidłowości umorzenia przez Sąd I instancji postępowania w zakresie wniosku o zniesienie współwłasności nieruchomości położonych w obrębie S., gmina N., oznaczonych numerami geodezyjnymi (...) o powierzchni 0,3900 ha i 591 o powierzchni 0,3200 ha. Zarzut ten był bezzasadny, bowiem Sąd Rejonowy nie naruszył przepisów procesowych regulujących materię umorzenia postępowania na skutek cofnięcia wniosku.

Zauważyć należy, że przepis art. 689 k.p.c. zezwala na połączenie w jednym postępowaniu sprawy o dział spadku ze sprawą o zniesienie współwłasności, jak też o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej (art. 567 § 3 k.p.c.). Jeżeli bowiem cały majątek spadkowy lub poszczególne rzeczy wchodzące w jego skład stanowią współwłasność z innego tytułu niż dziedziczenie, dział spadku i zniesienie współwłasności mogą być połączone w jednym postępowaniu (postanowienie SN z dnia 13 lipca 1987 r., III CRN 193/87, LEX nr 286391).

Z drugiej strony, dopuszczalne jest również przeprowadzenie działu spadku przed zniesieniem współwłasności rzeczy, gdy w skład spadku wchodzi tylko ułamkowy udział spadkodawcy w ich współwłasności. Ani przepisy prawa materialnego (art. 1038-1044 k.c.), ani przepisy postępowania (art. 680-689 k.p.c.) nie stanowią bowiem przeszkody do wydzielenia spadkobiercy schedy spadkowej w ten sposób, aby na poczet tej schedy został mu przyznany ułamkowy udział, jaki przysługiwał spadkodawcy w określonej rzeczy, jak też przeszkody do przyznania takiego udziału kilku spadkobiercom na współwłasność w warunkach określonych w art. 1044 k.c. (uchwała SN z dnia 2 marca 1972 r., III CZP 100/71, OSNCP 1972, nr 7-8, poz. 129).

Za Sądem I instancji wskazać należy, że wnioskodawca na rozprawie w dniu 21 września 2010 roku rozszerzył wniosek o zniesienie współwłasności nieruchomości oznaczonych numerami geodezyjnymi (...) położonych w S., gmina N., których współwłaścicielami z tytułu darowizny dokonanej na ich rzecz przez E. A. sę A. i E. małżonkowie K. (k.154-odw.). Tym samym, stosownie do treści art. 689 k.p.c., J. A. (1) wyraził wolę wyjścia z tej współwłasności i kompleksowego rozstrzygnięcia o wzajemnych roszczeniach współwłaścicieli.

Po rozprawie, w piśmie z dnia 28 września 2010 roku wnioskodawca cofnął wniosek o zniesienie współwłasności (k.157). Sąd I instancji prawidłowo zastosował przepis art. 512 § 1 k.p.c. i zobowiązał uczestników postępowania do złożenia oświadczenia, czy nie zgłaszają sprzeciwu wobec cofnięcia wniosku, zastrzegając, że niezłożenie oświadczenia w określonym terminie będzie uznane za brak sprzeciwu (k.163). Odpis pisma wnioskodawcy z dnia 28 września 2010 roku wraz z powyższym zobowiązaniem został doręczony pełnomocnikowi A. K. w dniu 4 listopada 2010 roku (k.176). Zarówno A. K., jak i pozostali uczestnicy postępowania, nie sprzeciwili się cofnięciu wniosku w wyznaczonym im terminie.

Sąd Rejonowy dokonał właściwej oceny skuteczności cofnięcia wniosku na podstawie kryteriów przewidzianych w art. 203 § 4 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Na aprobatę zasługuje ocena Sądu I instancji, iż cofnięcie wniosku w zakresie żądania zniesienia współwłasności nieruchomości numer (...)położonych w S., gmina N. nastąpiło skutecznie, nie było bowiem sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego ani nie zmierzało do obejścia prawa. Dodać należy, że cofnięcie wniosku jest wyrazem prawa do dysponowania przedmiotem postępowania oraz przejawem odwołalności czynności procesowych. Skuteczne cofnięcie wniosku niweczy skutki zarówno procesowe, jak i materialnoprawne wywołane jego wniesieniem i powoduje umorzenie postępowania w cofniętej części na mocy art. 355 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

W świetle powyższego zarzut zaniechania zniesienia współwłasności działek oznaczonych numerami (...) położonych w obrębie wsi S. był całkowicie nieuzasadniony. Kwestionowane rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego w punkcie I podpunkt 12, 13 i punkcie XI zaskarżonego postanowienia jest trafne, wydane na podstawie prawidłowych ustaleń faktycznych i właściwej oceny prawnej żądania, po ostatecznym jego sprecyzowaniu przez wnioskodawcę.

Dokonana przez Sąd II instancji, w granicach zaskarżenia, kontrola zaskarżonego postanowienia, w szczególności w odniesieniu do twierdzeń A. K., iż Sąd I instancji nie uwzględnił wniosku o przyznanie na jej rzecz udziałów w wysokości 1/2 części w działkach numer (...) oraz innych nieruchomości, jak też nie uwzględnił wniosku o rozliczenie poniesionych przez nią nakładów, wskazuje na wszechstronne wyjaśnienie przez Sąd Rejonowy okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy i właściwe zastosowanie obowiązujących przepisów prawa. Sąd ten dokonał prawidłowej wykładni i zastosowania kluczowych w sprawie przepisów art. 1039 § 1 k.c., art. 1040 k.c. i art. 1042 k.c.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 9 grudnia 2010 roku (III CSK 39/10 LEX nr 738107) przez użyte w art. 1039 § 1 k.c. określenie "darowizna" należy rozumieć wszelkie przysporzenia dokonane pod tytułem darmym, które za życia spadkodawcy przeszły z jego majątku do majątku spadkobiercy i stały się własnością tego ostatniego. Możliwość zaliczenia lub też zwolnienia od zaliczenia darowizny na schedę spadkową zależy od woli spadkodawcy. Wola zwolnienia może być wyrażona w sposób wyraźny w oświadczeniu spadkodawcy albo może wynikać z okoliczności towarzyszących darowiznie. Ta ostatnia okoliczność winna jednak być udowodniona przez osobę, która z tego faktu chce wywieść skutki prawne (art. 6 k.c.).

Sąd Okręgowy akceptuje ustalenia Sądu Rejonowego w zakresie zaliczenia na schedę spadkową przysporzenia uzyskanego przez A. K. w postaci darowizny udziału w wysokości 1/2 części w prawie własności nieruchomości

oznaczonych numerami geodezyjnymi (...), położonych we wsi S., dokonanej przez matkę A. E. A. aktem notarialnym z dnia 1 czerwca 1990 roku, Rep. (...), jak też stanowisko Sądu Rejonowego, korzystne dla uczestniczki postępowania, co do uwzględnienia jedynie połowy wartości darowizny z uwagi na to, że będący przedmiotem tej czynności prawnej udział w nieruchomościach został darowany A. K. i jej mężowi E. K.. W efekcie Sąd przy zaliczeniu darowizny na schedę spadkową uwzględnił kwotę (...) złotych jako połowę wartości całego udziału przysługującego małżonkom. Sąd Rejonowy prawidłowo uznał, iż wartość darowizny przewyższa należny A. K. udział w spadku, a zatem stosownie do treści art. 1040 k.c. uczestniczka postępowania nie była zobowiązana do zwrotu uzyskanej nadwyżki, ale zarazem musiała być pominięta przy działaniu spadku. W konsekwencji nie podlegały uwzględnieniu w rozliczeniach dokonywanych w ramach działu spadku zgłoszone przez nią wydatki, określone w apelacji jako nakłady.

Podnieść należy, że zgodnie z art. 325 k.p.c. w zw. z art. 361 k.p.c. sentencja postanowienia powinna zawierać rozstrzygnięcie o żądaniach stron. W sprawach działowych w postępowaniu nieprocesowym sąd rozstrzyga o różnego rodzaju zagadnieniach faktycznych i prawnych, do których odnosi się zarówno w treści orzeczenia, jak też w uzasadnieniu. Sąd Rejonowy nie odniósł się wprost w sentencji postanowienia do roszczenia o zaliczenie na schedę spadkową darowizny uczynionej na rzecz A. K., jedynie dał temu wyraz w uzasadnieniu orzeczenia. W ocenie Sądu II instancji nie wpłynęło to na wynik postępowania i rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego, będące konsekwencją właściwego zastosowania przepisów art. 1039§1 k.c., art. 1040 k.c. i art. 1042§ 1 k.c., jest prawidłowe.

W sprawie nie budziło wątpliwości, że nieruchomości rolne stanowiące przedmiot podlegającego podziałowi majątku dorobkowego i spadkowego stanowią gospodarstwo rolne, ocena dopuszczalności podziału którego powinna być dokonana zgodnie z zasadami określonymi w przepisach o podziale gospodarstw rolnych przy zniesieniu współwłasności (art. 1070 k.c. w zw. z art. 213-218 k.c.). Odrębne przepisy - w stosunku do ogólnych przepisów art. 210-212 k.c. - regulują bowiem zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego jako zorganizowanej całości, w skład której wchodzi grunty wraz z częściami składowymi. Przepisy szczególne dotyczące zniesienia współwłasności gospodarstw rolnych obligowały Sąd Rejonowy do rozważenia wniosków współspadkobierców dotyczących sposobu działu gospodarstwa rolnego poprzez pryzmat przepisów art. 213-214 kc. Wobec zgodnego wniosku współwłaścicieli uczestniczących w działaniu Sąd I instancji prawidłowo uwzględnił wolę zainteresowanych co do wyboru sposobu dokonania działu spadków, połączonego z podziałem majątku dorobkowego spadkodawców.

Końcowo wskazać należy na pozostające bez wpływu na treść orzeczenia oczywiste pomyłki Sąd I instancji, który po przeprowadzeniu prawidłowych działań matematycznych omyłkowo określił wartość udziału wnioskodawcy J. A. (1) na kwotę (...)złoty, podczas gdy powinna to być kwota (...) złotych. Błąd ten był oczywisty, bowiem Sąd Rejonowy dokładnie wskazał sposób wyliczenia wartości udziałów i w odniesieniu do przyjętej, niekwestionowanej przez skarżącą, wartości majątku dorobkowego A. A. (1) i A. A. w kwocie (...) złotych prawidłowo określił wartość udziałów pozostałych spadkobierców: udziału 1/24 części M. A. w kwocie (...) złotych oraz udziałów po 1/72 części J. A. (2), M. A. (1) i W. P. w kwotach po (...)złoty. Oczywista omyłka wystąpiła też we wskazaniu nazwisk uczestników postępowania M. A. (1) i J. A. (2), a nie P., jako partycypujących w poniesionych przez wnioskodawcę kosztach utrzymania nieruchomości.

Podnieść również należy, odnosząc się do twierdzeń A. K. zawartych w piśmie z dnia 25 października 2012 roku (k.557), że w sprawie została pominięta siostra A. Z., mieszkająca za granicą, która miała dwoje dzieci, iż Sąd Rejonowy dokonując działu spadku po A. A. (1) opierał się na prawomocnym postanowieniu Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim z dnia 4 czerwca 2009 roku, sygn. akt I Ns 70/09 o stwierdzeniu nabycia spadku. Postanowieniem tym Sąd stwierdził, że spadek po A. A. (1), synu N. i K. nabyli: żona A. A., córka D. i H. w 1/2 części, brat P. A., syn N. i K. i siostrzenica L. K., córka P. i A. po 1/4 części każde z nich, w tym także wchodzące w

skład spadku gospodarstwo rolne. Obalenie domniemania prawnego związanego z orzeczeniem stwierdzającym nabycie spadku może nastąpić wyłącznie w postępowaniu określonym w art. 679 k.p.c. (postanowienie SN z dnia 10 maja 1966 r., II CR 205/66, OSNCP 1966, nr 12, poz. 224). Postanowienie Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim wydane w sprawie sygn. akt I Ns 70/09 nie zostało wzruszone w trybie przewidzianym w art. 679 k.p.c., zatem nie mogły być uwzględnione twierdzenia A. K. dotyczące rzekomych innych spadkobierców, których prawa do spadku, w tym uprawnienia do dziedziczenia wchodzącego w skład spadku i będącego przedmiotem niniejszego postępowania gospodarstwa rolnego, nie zostały w żaden sposób wykazane.

Z tych względów apelacja podlegała oddaleniu na mocy art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13§ 2 k.p.c.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono zgodnie z zasadą rozstrzygania o kosztach w postępowaniu nieprocesowym przewidzianą w art. 520 § 1 k.p.c.